

Lietuvos ir užsienio šalių ikimokyklinių įstaigų vadovų dalyvavimo tarptautiniuose projektuose veiksniai

Dainora Zakutauskienė

Lietuvos edukologijos universitetas, Ugdymo mokslų fakultetas, Edukologijos katedra, Studentų g. 39, 08106 Vilnius, dainora.zakutauskiene@gmail.com

Anotacija. Straipsnyje nagrinėjamas šalies ir užsienio šalių ikimokyklinių įstaigų vadovų požiūris į dalyvavimo tarptautiniuose projektuose patirtį. Išryškunami veiksniai, skatinantys ikimokyklinių įstaigų dalyvavimą tarptautiniuose projektuose, bei dalyvavimo projektuose kliūtys. Nagrinėjamos ikimokyklinių įstaigų vadovų projektinės veiklos gebėjimų tobulinimo galimybės.

Esminiai žodžiai: *tarptautiniai projektai, projektinė veikla, projektinės veiklos gebėjimai.*

Įvadas

Temos aktualumas. Šiandienos ikimokyklinių įstaigų veikla išsiplėtė tiek turinio, tiek funkcine prasme: ikimokyklinis ugdymas neatsiejamas nuo globalizacijos procesų visuomenėje, o tai reikalauja naujų ugdymo formų ir metodų, atitinkančių tiek visuomenės, tiek tėvų lūkesčius. Įteisintas kaip neformaliojo švietimo sistemos grandis, ikimokyklinis ugdymas yra išskirtinis savo funkcijomis ir turi lemiamos reikšmės formuojant valstybės žmoniškųjų išteklių potencialą.

Efektyvus švietimo srityje dirbančių organizacijų atsakas į kintančias aplinkas tampa naujų veiklos metodų paieška ir taikymas. Vienas iš tokių metodų – projektinės veiklos – švietimo organizacijai suteikia galimybę prisitaikyti prie nuolat kintančių sąlygų. Švietimo sistema turi orientuotis į projektinę veiklą, spręsdama įvairias problemas, diegdama naujoves, ugdydama kūrybiškumą.

Svarbi šių dienų aktualija – didėjantis kompetencijų ir gebėjimų plėtros aktualumas. Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ pateikiama besimokančios visuomenės vizija: kiekvienas asmuo mokosi visą gyvenimą, nuolat atnaujina savo žinias ir gebėjimus atsižvelgdamas į kintančias gyvenimo aplinkybes ir ateities iššūkius. Reikalavimai dirbančiųjų, taip pat ir vadovų, kompetencijai nuolat auga ir kinta. Vadovo žinios, įgūdžiai ir gebėjimai tampa svarbiais veiksniais, kurie lemia ugdymo įstaigos darbo sėkmę.

Projektų metodo ypatybes ir galimybes taikyti įvairiose ugdymo institucijose yra analizavę nemažai Lietuvos ir užsienio šalių mokslininkų, pedagogų: B. Neverauskas (2001), S. Neifachas (2005), K. Ališauskas (2005), J. Kvedarienė (2005), G. M. Linkaitytė, A. Lapėnienė, V. Jakubauskaitė (2008), D. L. Harden, T. B. Verdeyen (2009), E. Kalendienė (2009), R. A. Morris (2010) ir kt. Ikimokyklinių įstaigų tarptautiniais projektais, jų tikslais ir veikla domėjosi E. Staerfeldas (1997), Ch. Mathiesenas (1997), E. R. Daniels (2000), K. Stafford (2000), V. Gražienė (2006).

Ikimokyklinės įstaigos dalyvauja įvairiuose tarptautiniuose projektuose (*Comenius* partnerystės, Egmonto, „Zipio draugai“, „Gera pradžia“, „*Forward*. Šeima ir darbas suderinami“ ir kt.), ES struktūrinių fondų finansuojamuose projektuose, respublikiniuose projektuose, taip pat vykdo projektinę veiklą pačiose įstaigose, siekiant pagerinti, patobulinti ugdymo procesą. Dalyvavimas tarptautiniuose projektuose skatina ikimokyklinių įstaigų vadovų gebėjimų kaitą.

Švietimo įstaigos vadovo projektinės veiklos gebėjimų ugdymas, jų tobulinimas šiuolaikinėje kūrybinėje visuomenėje yra aktualus, tačiau pasigendama edukologinių ikimokyklinių įstaigų vadovų tarptautinės projektinės veiklos tyrimų.

Didėjantis ikimokyklinių įstaigų dalyvavimo tarptautiniuose projektuose aktualumas sudarė prielaidas **tyrimo problemai**, kuri formuluojama klausimu: kokie yra ikimokyklinių įstaigų vadovų dalyvavimo tarptautiniuose projektuose veiksniai?

Tyrimo tikslas – atskleisti šalies ir užsienio šalių ikimokyklinių įstaigų vadovų dalyvavimo tarptautiniuose projektuose veiksnius.

Tyrimo objektas – ikimokyklinių įstaigų vadovų dalyvavimo tarptautiniuose projektuose veiksniai.

Tyrimo metodai:

- kiekybinis tyrimas – Lietuvos ikimokyklinių įstaigų vadovų anketinė apklausa;
- kokybinis tyrimas – standartizuotas interviu su Lietuvos, Slovėnijos ir Švedijos ikimokyklinių įstaigų vadovais;
- statistinė analizė, taikant programą SPSS.

Vienas veiksnių, turintis didelę įtaką mokyklos valdymo pokyčiams, yra modernizuojamas ugdymo procesas: mokykliniai ir tarptautiniai projektai ir modernėjanti ugdymo bazė (Mečkauskienė, 2011). Projektinė veikla neabejotinai įprasmina šiandienos aktualius ugdymo tikslus. Viena iš pagrindinių šiuolaikinio žmogaus charakteristikų – gebėjimas aktyviai dalyvauti projektinėje veikloje, t. y. efektyvus ir produktyvus perspektyvų nu-

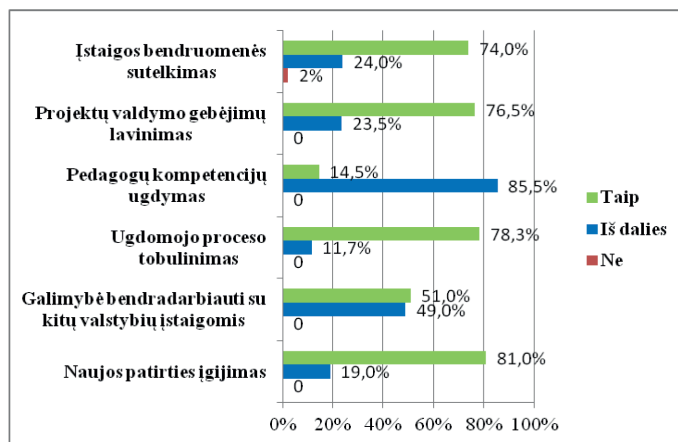
matymas, kūrybingas ir laisvas tikrovės pertvarkymas, orientuotas į ateities modelius (Tamošiūnas, 1999).

Dalyvavimas tarptautiniuose projektuose atveria dideles galimybes ikimokyklinėms įstaigoms, tačiau pareikalauja profesinių vadovų gebėjimų. Būtina apgalvoti ir įvertinti įstaigos poreikius, svarstyti projekto idėją, suburti projekto komadą, numatyti projekto eigos įgyvendinimą. Vadovas, norintis įgyti dalyvavimo tarptautiniuose projektuose patirties, privalo tobulinti savo gebėjimus, nebijoti susidurti su iššūkiais. J. Gawlik, A. Kielbus (2010) pažymi, kad projekto sėkmė labai priklauso nuo projekto komandos efektyvumo. Tarptautiniuose projektuose nuolat bendradarbiaujama su projekto partneriais, sistemingai dalijamasi informacija. Galima teigti, kad dalyvavimas tarptautiniuose projektuose reikalauja puikių ikimokyklinių įstaigų vadovų bendrųjų kompetencijų. Švietimo organizacijų vadovų kompetencijas ir gebėjimus analizavo J. Kekytė (2007), D. Diskienė (2009), D. Susaninienė (2009), J. Martyšiūtė (2010), J. Melnikova (2011), A. Pruskus (2011). Projektų metodo taikymo ypatybes ir galimybes įvairiose ugdymo institucijose yra analizavę daug Lietuvos ir užsienio šalių mokslininkų, pedagogų: B. Neverauskas (2001), S. Neifachas (2005), K. Ališauskas (2005), J. Kvedarienė (2005), G. M. Linkaitytė, A. Lapėnienė, V. Jakubauskaitė (2008), D. L. Harden, T. B. Verdeyen (2009), E. Kalendienė (2009), R. A. Morris (2010) ir kt.

Dalyvaujant tarptautiniuose projektuose, ikimokyklinėse įstaigose vyksta progresyvi ir kūrybiška veikla bei įvairių sričių pokyčiai. Lietuvos ikimokyklinės įstaigos šiuo metu dalyvauja šiuose tarptautiniuose projektuose: „Gera pradžia“, „Zipio draugai“, *Socrates*. Nemaža ikimokyklinių įstaigų patirtis „Egmonta“ projekte ir projekte „Forward. Šeima ir darbas suderinami“ (Augustaitė, Dočkienė, 2012). Tarptautiniai ikimokykliniai projektai skiriasi paskirtimi, keliamais tikslais.

Tarptautinė projektinė veikla įstaigoje – sunkus ir atsakingas darbas. Siekiant išsiaiškinti, kokie veiksniai lemia, motyvuoja vadovus dalyvauti tarptautiniuose projektuose, respondentams buvo pasiūlyta įvertinti išvardytų veiksnių svarbą pagal rangus „Taip“, „Iš dalies“, „Ne“. Iš tyrimo rezultatų paaiškėjo (1 pav.), kad procentine raiška daugiausia („Taip“ – 81 proc.) vadovų, kaip motyvą dalyvauti tarptautiniuose projektuose, nurodė siekį įgyti naujos patirties. Tai parodo dalyvaujančių tarptautiniuose projektuose vadovų atvirumą pokyčiams ir ambicijas tobulinti savo gebėjimus. Antroje vietoje pagal svarbumą vadovai išskiria ugdomojo proceso tobulinimą („Taip“ – 78,3 proc.). Vadinasi, tarptautiniai projektai lemia teigiamus pokyčius ugdomajame procese. Projektų valdymo gebėjimų tobulinimą kaip motyvą pažymi 76,5 proc. respondentų. Tai leidžia manyti, kad vadovai pripažįsta projektų valdymo svarbą savo vadybinėje veikloje. Procentine raiška mažiau pagal rangą „Taip“, kaip motyvuojantį veiksnį, vadovai išskyrė pedagogų kompetencijų ugdymą, tačiau jo svarbą pažymi „Iš dalies“ (85,5 proc.). Galima daryti prielaidą, kad respondentai daugiau akcentuoja tarptautinių projektų patirties įtaką vadovų, ne pedagogų, kompetencijų tobulinimui.

Vadovai pateikė ir kitus veiksnius, kurie skatina dalyvauti tarptautiniuose projektuose: „siekiamo tarptautinio bendradarbiavimo“ (2), „norime įtraukti tėvus į ugdomąjį procesą“ (1), „naujų ugdymo metodų paieška“ (1), „bendradarbiavimo gebėjimų tobulinimas“ (1), „bendruomenės sutelkimas“ (2). Nurodyti veiksniai parodo dalyvavimo tarptautiniuose projektuose įtaką tiek vadovų gebėjimų tobulinimui(si), tiek įstaigos veiklos įvairovei.

1 pav. Veiksniai, lemiantys dalyvavimą tarptautiniuose projektuose (procentiniai dažniai)

Atlikus kokybinę veiksnių analizę, išskirtos pagrindinės subkategorijos, apibūdinančios dalyvavimą tarptautiniuose projektuose sąlygojančius veiksnius. Lietuvos ikimokyklinių įstaigų vadovų atsakymų pagrindu išskirtos pastarosios subkategorijos (1 lentelė): ugdomojo proceso tobulinimas ir bendradarbiavimas tarptautiniu lygmeniu. Vadovai, kaip motyvą dalyvauti tarptautiniuose projektuose, akcentavo naujų darbo metodų diegimą ugdymo procese: „siekis įvesti naujus ir kūrybingus mokymo ir mokymosi būdus į įprastinę dienotvarkę“, „skatina ieškoti naujų, efektyvesnių darbo metodų“, „ieškoti vis naujų, įdomių darbo metodų, kurie leidžia ugdyti vaikus įdomioje pažinimo visuomenėje“. Lietuvos informantai pabrėžė galimybę susipažinti su kitų šalių patirtimi: „vaikai ir pedagogai turi galimybę tyrinėti šalis, jų kultūras ir gyvenimo būdus“; „suteikia galimybę susipažinti su kitų šalių – partnerių darbo formomis, naujovėmis“; „kūrybiškai mokytis per tarpkultūrinę veiklą“.

1 lentelė. Dalyvavimą tarptautiniuose projektuose lemiantys veiksniai: Lietuvos vadovų požiūris

Subkategorijos	Patvirtinantys teiginiai
Ugdomojo proceso tobulinimas	„Siekis įvesti naujus ir kūrybingus mokymo ir mokymosi būdus į įprastinę dienotvarkę“; „skatina ieškoti naujų, efektyvesnių darbo metodų“; „ieškoti vis naujų, įdomių darbo metodų, kurie leidžia ugdyti vaikus įdomioje pažinimo visuomenėje“; „galimybė įgyti darbo patirties su technologinėmis informacijos priemonėmis“
Bendradarbiavimas tarptautiniu lygmeniu	„Vaikai ir pedagogai turi galimybę tyrinėti šalis, jų kultūras ir gyvenimo būdus“; „suteikia galimybę susipažinti su kitų šalių partnerių darbo formomis, naujovėmis“; „kūrybiškai mokytis per tarpkultūrines veiklas“

Slovėnijos ir Švedijos ikimokyklinių įstaigų vadovų atsakymų pagrindu išskirtos pastarosios subkategorijos (2 lentelė): bendradarbiavimas tarptautiniu lygmeniu, vadovo gebėjimų tobulinimas, ugdomojo proceso tobulinimas ir pedagogų profesinis tobulėjimas. Užsienio informantai teigia, kad motyvas dalyvauti tarptautinių projektų veikloje yra galimybė susipažinti su kitų valstybių ikimokyklinių įstaigų patirtimi: „įdomu bendradarbiauti su kolegomis iš kitų valstybių, perimti patirtį, pasimokyti“; „motyvuoja noras susipažinti su kitų valstybių ugdymo procesu“. Pabrėžiama galimybė tobulinti savo, kaip vadovavimo gebėjimus: „pačiam vadovui labai svarbu tobulinti savo gebėjimus“; „mane, kaip vadovą, motyvuoja noras tobulėti“. Slovėnijos ikimokyklinės įstaigos vadovė kaip motyvą dalyvauti tarptautiniuose projektuose išskyrė ugdomojo proceso tobulinimą: „Motyvuoja noras suteikti naujumą ugdymo procesui.“ Svarbu, kad tarptautinių projektų patirtis gali lemti profesinį pedagogų tobulėjimą: „Projektų dėka tobulinasi ir pedagogai, diegia įdomius metodus veikloje su vaikais“; „pats tarptautinio projekto procesas yra įdomus ir pedagogams“.

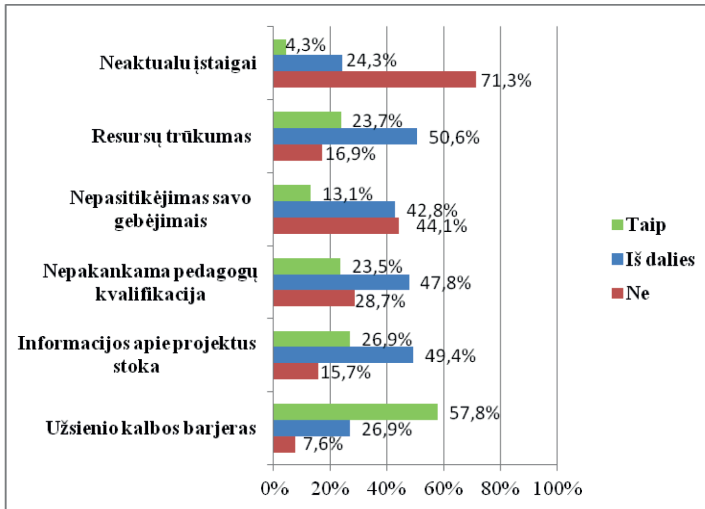
2 lentelė. Dalyvavimą tarptautiniuose projektuose lemiantys veiksniai: Slovėnijos ir Švedijos vadovų požiūris

Subkategorijos	Patvirtinantys teiginiai
Bendradarbiavimas tarptautiniu lygmeniu	„Įdomu bendradarbiauti su kolegomis iš kitų valstybių, perimti patirtį, pasimokyti“; „motyvuoja noras susipažinti su kitų valstybių ugdymo procesu“
Vadovo gebėjimų tobulinimas	„Pačiam vadovui labai svarbu tobulinti savo gebėjimus“; „mane, kaip vadovą, motyvuoja noras tobulėti“
Inovacijų paieška	„Motyvuoja noras suteikti naujumą ugdymo procesui“
Pedagogų profesinis tobulėjimas	„Projektų dėka tobulinasi ir pedagogai, diegia įdomius metodus veikloje su vaikais“; „pats tarptautinio projekto procesas yra įdomus ir pedagogams“

Pažymėtina, kad tiek Lietuvos, tiek užsienio šalių informantai išskyrė tuos pačius veiksnius, skatinančius dalyvauti projektuose: ugdomojo proceso tobulinimas ir bendradarbiavimas tarptautiniu lygmeniu. Švietimo pokyčių teorijoje bendradarbiavimas prilyginamas teigiamiems arba naudingiems pokyčiams (Lambert, 2011). Bendra veikla, bendradarbiavimas sudaro sąlygas tobulėti, mokytis vieniems iš kitų. Vadinasi, dalyvauti tarptautiniuose projektuose vadovus motyvuoja švietimo įstaigos veiklos efektyvumo siekimas ir tobulinimas. Užsienio šalių vadovai pažymi savo ir pedagogų profesinių gebėjimų tobulinimo siekį. Įvertinus tai, galima teigti, kad Slovėnijos ir Švedijos vadovai akcentuoja mokymosi visą gyvenimą ir plataus gebėjimų spektro tobulinimosi reikšmę. Efektyviai lyderių veiklai labai svarbus mokymasis bei tobulinimasis (Hargreaves, Verderyn, 2009; Jucevičius, Jucevičienė, Jankūnaitė, Cibulskas, 2003). Vadinasi, Slovėnijos ir Švedijos ikimokyklinių įstaigų vadovai įžvelgia lyderystės svarbą projektų valdymo procese.

Siekiant sužinoti, kokie veiksniai trukdo dalyvauti tarptautiniuose projektuose, kiekybinio tyrimo metu nustatyta (2 pav.), kad didžiausia kliūtis yra užsienio kalbos barjeras („Taip“ – 57,8 proc.). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-55 patvirtintame Mokyklos vadovų kompetencijos apraše (ŠMM, 2007) perkeliamosiose (bendrosiose) kompetencijose yra apibrėžta komunikacinė kompetencija, kurioje išskirtas mokėjimas ir sugebėjimas bendrauti užsienio kalba (-omis). Tačiau ikimokyklinėse įstaigose šiai kompetencijai daug dėmesio neskiriama, nors didesnė dalis vyresnio amžiaus vadovų, be valstybinės kalbos, geba bendrauti tik rusų kalba. Užsienio kalbos mokymasis, tobulinimas priklauso nuo paties vadovo motyvacijos ir galimybių. 26,9 proc. respondentų kaip nedalyvavimo tarptautiniuose projektuose priežastį pažymėjo informacijos apie projektus stoką. Vadinasi, vadovų požiūriu, turėtų būti daugiau informuojama apie tarptautinę projekcinę veiklą, skirtą ikimokyklinėms įstaigoms. Procentine raiška vienodai respondentų pažymėjo, kad dalyvauti tarptautiniuose projektuose trukdo nepakankama pedagogų kvalifikacija (23,7 proc.) ir resursų trūkumas (23,7 proc.). Kiek mažiau vadovų (13,1 proc.) pažymi, kad nepasitiki savo gebėjimais. Nors rodiklis nėra labai didelis, vis dėlto jis parodo, kad dalies vadovų gebėjimai neatitinka šiuolaikinių švietimo kaitos iššūkių. Tik 4,3 proc. respondentų išskyrė tarptautinių projektų neaktualumą įstaigai. Galima daryti išvadą, kad tarptautinių projektų patirtis ikimokyklinio ugdymo įstaigoms yra aktuali.

Lietuvos vadovai pateikė ir kitas priežastis, stabdančias ikimokyklinių įstaigų dalyvavimą tarptautiniuose projektuose: „biurokratizmas“ (2), „laiko stoka“ (2), „trūksta seminarų“ (1), „įgūdžių trūkumas“ (1).

2 pav. Veiksniai, trukdantys dalyvauti tarptautiniuose projektuose (procentiniai dažniai)

Kokybinio tyrimo metu buvo siekiama sužinoti vadovų požiūrį į projektinės veiklos gebėjimų tobulinimo veiksnius. Lietuvos ikimokyklinių įstaigų vadovų atsakymų pagrindu išskirtos pastarosios subkategorijos (3 lentelė): kursų, seminarų organizavimas, dalyvavimo projektuose praktika ir anglų kalbos kursų organizavimas. Lietuvos informantai pažymi, kad tikslinga būtų susipažinti apie tarptautinius projektus seminaruose, kursuose: „labai reikėtų gal netgi seminarų šia tema“; „manau, kad kursų organizavimas reikalingas“. Pats dalyvavimas tarptautiniuose projektuose, vadovų požiūriu, lemia projektų valdymo gebėjimų tobulinimą: „projektų valdymo gebėjimai gali tobulėti tik dalyvaujant tokiuose projektuose“; „dalyvavimas projektuose yra pats geriausias būdas tobulinti projektų valdymo gebėjimus“. Kauno miesto ikimokyklinės įstaigos vadovė pažymi, kad tikslinga būtų organizuoti anglų kalbos kursus: „Labai norėtųsi, kad būtų organizuojami anglų kalbos kursai įstaigose, kurios nori dalyvauti tarptautiniuose projektuose“. Tai patvirtina kiekybinio tyrimo išvadą, kad viena didžiausių kliūčių dalyvauti tarptautiniuose projektuose yra užsienio kalbos barjeras.

3 lentelė. Vadovų projektinės veiklos gebėjimų tobulinimo veiksniai: Lietuvos vadovų požiūris

Subkategorijos	Patvirtinantys teiginiai
Kursų, seminarų organizavimas	„Labai reikėtų gal netgi seminarų šia tema“; „manau, kad kursų organizavimas reikalingas“
Dalyvavimo projektuose praktika	„Projektų valdymo gebėjimai gali tobulėti tik dalyvaujant tokiuose projektuose“; „dalyvavimas projektuose yra pats geriausias būdas tobulinti projektų valdymo gebėjimus“
Anglų kalbos kursų organizavimas	„Labai norėtysi, kad būtų organizuojami anglų kalbos kursai įstai-gose, kurios nori dalyvauti tarptautiniuose projektuose“

Slovėnijos ir Švedijos ikimokyklinių įstaigų vadovų atsakymų pagrindu išskirtos pastarosios subkategorijos (4 lentelė): užsienio kalbos tobulinimas ir seminarų organi-zavimas. Užsienio informantai mano, kad reikia tobulinti ne tik anglų kalbos žinias: „Anglų, kaip vienintelės užsienio kalbos šiuo metu jau nepakanka. Pavyzdžiui, yra daug projektų, kuriuose pageidaujama kalba – ispanų.“ Tai rodo, kad užsienio šalių vadovų motyvacija dalyvauti tarptautiniuose projektuose labai stipri. Informantai kaip galimybę tobulinti projektų valdymo gebėjimus pažymi tarptautinių seminarų galimybę: „Manau, kad seminarai vadovams galėtų vykti tarptautiniu mastu. Būtų įdomu mokytis kartu su vadovais iš kitų valstybių, pasisemti patirties.“

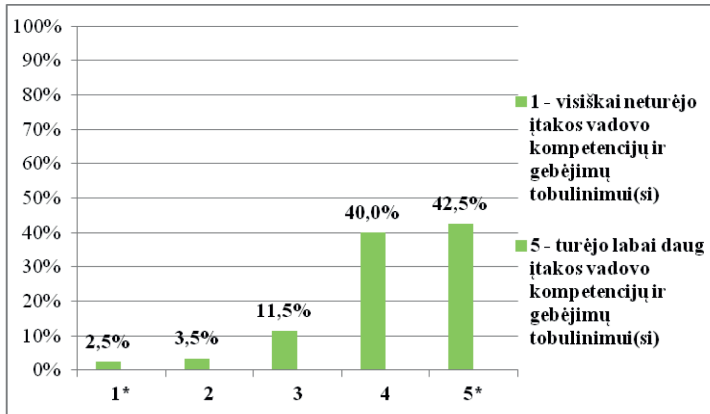
4 lentelė. Vadovų projektinės veiklos gebėjimų tobulinimo veiksniai: Slovėnijos ir Švedijos vadovų požiūris

Subkategorijos	Patvirtinantys teiginiai
Užsienio kalbos tobulinimas	„Reikia teikti daugiau reikšmės užsienio kalbai. Anglų kaip vienintelės užsienio kalbos šiuo metu jau nepakanka. Pavyzdžiui, yra daug pro-jektų, kuriuose pageidaujama kalba – ispanų“; „reikia labai tobulinti užsienio kalbų žinias, taip pat ir pedagogams“
Seminarų organizavimas	„Manau, kad seminarai vadovams galėtų vykti tarptautiniu mastu. Būtų įdomu mokytis kartu su vadovais iš kitų valstybių, pasisemti patirties“; „galima būtų organizuoti Grundtvig projektų seminarus, nes jie yra labai įvairūs“

Tiek Lietuvos, tiek užsienio šalių (Slovėnijos, Švedijos) vadovai, kaip veiksnius, le-miančius projektinės veiklos gebėjimus, akcentuoja seminarų organizavimą ir užsienio kalbos tobulinimą. Slovėnijos ir Švedijos vadovai pabrėžia tarptautinių seminarų orga-nizavimo tikslingumą.

Siekiant išsiaiškinti, kiek dalyvavimas tarptautiniuose projektuose turėjo įtakos ikimo-kyklinių įstaigų vadovų kompetencijų ir gebėjimų tobulinimui(si), respondentų (turinčių patirties tarptautinių projektų dalyvavime) buvo prašoma šią įtaką įvertinti pagal 5 balų sistemą, kurioje 5 – turėjo labai daug įtakos, 1 – visiškai neturėjo. Skaičiuojama moda:

$M_o = 5$. Procentinis atsakymų dažnis pagal 5 balų sistemą matyti 3 pav. Gauti duomenys leidžia daryti išvadą, kad dalyvavimas tarptautiniuose projektuose turi didelę įtaką vadovų gebėjimų tobulinimui ir lemia motyvaciją juose dalyvauti.

3 pav. Dalyvavimo tarptautiniuose projektuose įtaka vadovų kompetencijų ir gebėjimų tobulinimui (si) (procentiniai dažniai)

Kokybinio tyrimo duomenų analizė parodė, kad Lietuvos ir užsienio šalių informantai taip pat akcentuoja dalyvavimo tarptautiniuose projektuose įtaką vadovo gebėjimams: „dalyvaujant tarptautiniuose projektuose ugdomas kūrybiškumas ir tobulinami bendradarbiavimo gebėjimai“ (Lietuva); „daro įtaką ne tik projekto valdymo, bet ir apskritai vadybiniais gebėjimams“ (Lietuva); „tarptautiniai projektai ypač tobulina projekto valdymo gebėjimus“ (Švedija); „kiekvienais metais atrandu vis ką nors naujo“ (Švedija); „tarptautinių projektų patirtis daugiausia tobulina vadovo bendradarbiavimo ir inicijavimo gebėjimus“ (Slovėnija).

Išvados

1. Atlikta kiekybinio tyrimo duomenų analizė parodė, kad Lietuvos ikimokyklinių įstaigų vadovai kaip motyvą dalyvauti tarptautiniuose projektuose nurodo šiuos veiksnius: siekį įgyti naujos patirties (81 proc.), ugdomojo proceso tobulinimą (78,3 proc.) ir projektų valdymo gebėjimų tobulinimą (76,5 proc.).

2. Kokybinio tyrimų duomenų analizė išryškino veiksnius, skatinančius ikimokyklinių įstaigų dalyvavimą tarptautiniuose projektuose: naujos patirties įgijimas, ugdomojo proceso ir vadovų projektų valdymo gebėjimų tobulinimas bei bendradarbiavimas tarptautiniu lygmeniu.

3. Kiekybinio tyrimo duomenų analizė atskleidė, kad pagrindine kliūtimi, trukdančia dalyvauti tarptautiniuose projektuose, vadovai įvardija užsienio kalbos barjerą (57,8 proc.). Tai patvirtina ir kokybinio tyrimo duomenų analizė.

4. Kokybinio tyrimo rezultatai parodė, kad, vadovų požiūriu, aktyviau dalyvauti tarptautiniuose projektuose padėtų įvairių seminarų, tarp jų ir užsienio kalbų mokymo, organizavimas.

5. Remiantis kokybinio tyrimo duomenų analize galima teigti, kad aktyvi tarptautinių projektų patirtis stiprina vadovų lyderystės nuostatas ir sudaro sąlygas pasidalytajai lyderystei ikimokyklinėje įstaigoje.

6. Atlikus dalyvavimo tarptautiniuose projektuose įtakos vadovų kompetencijų ir gebėjimų tobulinimui(si) tyrimo analizę, paaiškėjo, kad dalyvavimas tarptautiniuose projektuose turi didelę įtaką vadovų gebėjimų tobulinimui ir lemia motyvaciją juose dalyvauti.

Literatūra

- Augustaitė, J., Dočkienė, D. (2012). *Darželių dalyvavimas tarptautiniuose projektuose*. [žiūrėta 2012 m. rugpjūčio 12 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ikimokyklinis.lt/straipsnis/11223>.
- Bitinas, B. (2006). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Vilnius: Kronta.
- Gawlik, J., Kielbus, A. (2010). Chosen aspects of innovative projects management. *Archives of foundry engineering*, 3, 175. [žiūrėta 2012 m. rugsėjo 22 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.afe.polsl.pl/index.php/pl/2540/chosen-aspects-of-innovative-projects-management.pdf>.
- Harden, D. L., Verdeyen, T. B. (2007). The Baby Project. *Ecrp*, 9, 2. [žiūrėta 2012 m. rugpjūčio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://ecrp.uiuc.edu/v9n2/harden.html>.
- Hargreaves, A., Fink, D. (2008). *Tvarioji lyderystė. Ar tam, ką kuriate, lemta išlikti*. Vilnius: The book.
- Jucevičius, R., Jucevičienė, P., Jankūnaitė, B., Cibulskas, G. (2003). *Mokyklos strategija, strateginio vystymo vadovas*. Kaunas: Žinių visuomenės institutas.
- Lambert, L. (2011). *Lyderystės gebėjimai ir tvari mokyklos pažanga*. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerija. Švietimo aprūpinimo centras.
- Mečkauskienė, R. (2011). *School management transformation under the conditions of educational systemic changes. Mokyklos valdymo kaita švietimo sisteminių pokyčių sąlygomis: daktaro disertacijos santrauka*. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
- Neifachas, S. (2005). *Projektinė veikla ikimokyklinėje, priešmokyklinėje grupėje: teorija ir praktika*. Vilnius: UAB „Ciklonas“.
- Partnership for Children. (2012). [žiūrėta 2012 m. rugpjūčio 13 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.partnershipforchildren.org.uk/teachers.html>.

- Švietimo ir mokslo ministerija. (2007). *Dėl mokyklos vadovo kompetencijos aprašo patvirtinimo Nr. ISAK-55*. [žiūrėta 2012 m. rugpjūčio 13 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-01-15-ISAK-55.pdf>.
- Švietimo ir mokslo ministerija. (2008). *Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai*. [žiūrėta 2012 m. rugpjūčio 13 d.]. Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/tyrimai/sb/VPU-atask-paslaug-ivairove.pdf.
- Tamošiūnas, T. (1999). *Projektų metodas ugdymo praktikoje*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.

Factors of the Work of National and Foreign Heads of the Pre-school Institutions with International Projects

Dainora Zakutauskienė

Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Education, Department of Education,
Studentų St. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania, dainora.zakutauskiene@gmail.com

Summary

The article reviews the attitude of the heads of pre-school institutions towards the experience of working with international projects. Pre-school education is specific by its functions and is of pivotal importance in forming the potential of the state's human resources.

Attendance in activities of international projects opens important opportunities to pre-school education establishments, while on the other hand requires due professional abilities of the leaders.

Factors stimulating the participation of pre-school institutions in international projects are emphasized along pointing out the obstacles of taking part in activities of international projects. Improvements of the projects activities abilities of the heads of pre-school institutions are researched.

Increasing importance of engagement of pre-school institutions in activities of international projects made the raise for the research of the problem: what are the factors of the work with international projects by the heads of pre-school institutions? The aim of research is to reveal the factors influencing on the work of national and foreign heads of the pre-school institutions with the international projects. The object of research is the factors of participation of the heads of pre-school institutions in international projects. Methods of the research: quantitative analysis – interviewing of Lithuania's heads of pre-school institutions; qualitative analysis – standard (via questionnaire) interviewing of the Lithuanian, Slovenian, Swedish heads of pre-school institutions; statistical analysis.

Quantitative analysis has showed that Lithuanian heads of pre-school institutions are stimulated to attend the international projects by the challenge of acquiring new skills,

improvement of development process and project activities abilities. Results of the qualitative analysis revealed the following factors motivating the work of the heads of pre-school institutions with the international projects: acquiring new experience, improvement of development process and leaders' project activities abilities as well as co-operation on the international level. The main obstacle preventing from the work with the international projects revealed in both quantitative and qualitative analysis is the language barrier. According to respondents more active work in international projects could be supported through arrangements of various tutorial seminars including seminars for foreign language improvement. The conclusion based on the results of qualitative analysis may be drawn that active experience gained by participating in the activities of international projects strengthens leader's position and creates positive conditions for divided leadership at a pre-school institution as well as predetermines the motivation of working with international projects.

Keywords: *international projects, project activities, project abilities.*

Īteikta / Received 2013-08-20
Priimta / Accepted 2015-08-21